

Finnbogi Ísakson, tingmaður:

Politikararnir skulu halda fingrarnar langt vekk frá oljupengum

– Heldur eiga vit at fáa ein stovn við bæði føroyingum og millumtjóða frøðingum til at gera av vegna okkum føroyingar, hvussu vit plasera meginpartin av møguligum oljupengum sigur Finnbogi Ísakson, sum hevur fingið undirtøku fyri uppskoti sínum um at áleggja landsstýrinum at koma við lógaruppskoti í heyst um umsiting av møguligum oljupengum.

JAN MÜLLER

Tingið viðgjörði í vikuni eitt uppskot til samtyktar frá tjóðveldisflokkinum um, hvussu møguligar komandi oljuinntøkur skulu umsita.

Tað var tjóðveldistingmaðurin Finnbogi Ísakson, sum hevði lagt uppskotið fyri tingið, ið fekk góða undirtøku og er farið í figgi-arnevndina til viðgerðar.

Umboð fyri flestu flokkar hildu uppskotið vera skilgott. Marita Petersen fyri javnaðarflokkin helt tað vera rætt nú at tosa um, hvussu vit umsita møguligar komandi inntøkur frá eini oljuvinnu, hóast hon eisini ávaraði ímóti, at vit longu nú taka tað sum givið, at nøkur olja er til í undirgrundini. Men hóast møguleikarnir at finna olju kanska eru smár frá byrjan, so helt hon tað kortini vera rætt at tosa um hetta, sum um vit kanska skuldu funnið olju.

Helena Dam á Neystabø úr sjálfstýrisflokkinum helt tað eisini vera skilgott at umrøða slíkt mál longu nú men ávaraði samtíðis um tær avleiðingar, sum slíkar inntøkur sum hon samanbar við blokkpengar úr Danmark, kunnu fáa á føroyska samfelagið.

Tordur Niclasen úr Mið-

flokkinum var samdur við uppskotstillara og hinum røðarunum, at tað er rætt nú at viðgera eitt slíkt mál.

Hvussu lata vit vera at brúka pengarnar

Finnbogi Ísakson, uppskotstillari segði við Degi og Viku eftir viðgerðina á tingi, at høvuðsendamálið er at fáa politikarar og fólk at skilja, at tá og um oljupengar koma, so skulu vit ikki bara út at brúka. Vit skulu tvørturímóti til at finna út av, hvussu vit ikki brúka pengarnar.

Finnbogi Ísakson heldur, at tað politiska valdið skal vera so langt burtur frá umsitingini av oljupengum sum gjørligt. Hann kundi hugsað sær ein stovn ella eina nevnd, bæði við føroyingum og við millumtjóða frøðingum, til at avgjört vegna okkum føroyingar, hvussu vit plasera meginpartin av hesum pengum best møgulegt.

Við hesum sipar tingmaðurin til uttanlanda, tí fara inntøkurnar av eini føroyskari oljuvinnu møguliga óskerðar í landskassan elvir hetta til ein upphitaðan landsbúskap við óvurnýtslu, har lítið verður eftir til komandi ættarlið heldur Finnbogi Ísakson.

Hann sigur tó, at sjálvandi skulu partar av møguligum oljuinntøkum í umfar í samfelagnum. Hann visir á at í avtaluni millum Føroyar og Danmark frá 1993 stendur, at møguligar inntøkur frá oljuvinnuni skulu fara til nýggjar samráðingar um blokkstuðulin og til at gjalda skuld aftur við.

–Tí eiga møguligir oljupengar at nýtast til økja um egna framleiðslu á øðrum økjum, soleiðis at vit eisini klára okkum uttan blokk og olju, og tí er tað umráðandi at eitt kjak um møguligar oljuinntøkur ikki kemur aftaná, at oljan verður staðfest við Føroyar sigur Finnbogi Ísakson við sjónvarpið.

Hann visir eisini á, at tað kanska er ov seint at fara í gongd við hetta arbeiði, tí tað átti at fylgt við arbeiðinum í sambandi við lóg-gávu ol. Í komandi tingsetu eigur løgtingið at vita, hvat tað vil. Sjálvur heldur hann ikki, at løgtingið og landsstýrið hava gjørt sær nakrar sum helst tankar um hetta sigur tjóðveldistingmaðurin við Dagur og Viku. (Vit fara at triva í eitt viðgerðina á tingi um hetta mál í seinni blað.)

Uppskotið hjá tjóðveldisflokkinum til samtyktar saman við viðmerkingum er

soljóðandi:

Løgtingið heitir á landsstýrið um at leggja uppskot til løgtingslóg fyri tingið í seinasta lagi í september mánað 1997 um umsiting av inntøkum av kolvetnisvinnu við frágreiðing um m.a. hesi viðurskipti:

1) Hvør skal hava umsitingina av oljupeningi um hendur.

2) Hvussu stórar upphæddir ætlandi skulu fara í umfar í føroyska samfelagnum, hvussu og til hvørji endamál.

3) Hvussu inntøka av kolvetnisvinnu verður umsitin aðrastaðni, t.d. í Noregi.

4) Hvussu partur av hesum peningi kann plasera trygt aðrastaðni.

5) Hvørja ávirkan, hesin peningur fær á samfelagið, bæði yvir stytri og longri áramál.

Viðmerkingar:

Tað tykist vera mestsum vist, at kolvetni - olja og/ella gass - finst í føroysku undirgrundini og havbotninum. Roknast kann somuleiðis við, at olja og/ella gass finst í so stórum nógðum, at við nýmótans teknifrøði loysir tað seg at fara undir framleiðslu.

Tað er ilt at siga enn, nær

Finnbogi Ísakson, sum fekk góða undirtøku fyri uppskoti sínum um, hvussu vit eiga at brúka okkum at við møguligum inntøkum frá kolvetnisvinnu Heldur fyrivarin enn eftirsnarin hjá tjóðveldistingmanninum

henda framleiðsla byrjar, men mangt bendir, at tað ganga bara nøkur fá ár. Heimastýrið yvirtók í desember 1992 málsøkið »rá-
evni í undirgrundini«, og tað eru tí løgting og landsstýri, sum skulu lóggeva fyri og umsita vinnuna, m.a. loyvisgeving.

Tað er somuleiðis heimastýrið, sum skal umsita inntøkurnar av kolvetnisvinnuni. Talan kann gerast um heilt stórar upphæddir, sum fáa avgerandi ávirkan á samfelagið, bæði nú og í framtíðini.

Fiskivinna er so háttátt, at um stovnarir verða skynsamiliga røktir, kann vinnan halda fram í óendaliga tíð. Kolvetnisvinna er harafturímóti tíðaravmarkað, í miðal til eini 30 ár.

Tað hevði verið ófyrirgeviligt, um einans tað ættarliðið, sum livir og búleikast í Føroyum, meðan kolvetnisvinnan er í gongd, fær ágóðan av hesi vinnu. Tí eigur í góðari trú at verða lagt soleiðis til rættis, at hesar inntøkur eisini gagna komandi ættarliðum.

Viðmerkingar til nøkur av punktunum í uppskotinum

1) Tað má gerast ein fóst skipan skjótast gjørligt fyri, hvør skal hava umsitingina av kolvetnispeningi um hendur. Um peningurin floymir inn í landskassan, og ongar fastar reglur eru fyri nýtsluni, kann nýtslan skjótt renna samfelagið um koll.

1) Reglur eiga at vera fyri, í hvussu stóran mun og hvussu politiska valdið skal stýra inntøkunum.

2) Reglur eiga at verða gjørdar fyri, hvussu nógur peningur fer í umfar í samfelagnum, og haraftur, hvussu hann skal fara í umfar. Tann møguleiki hevur verið nevndur at styrkja ávisar almennar grunnar.

Føroyar hava stóra uttanlandsskuld, sum mestsum øll er til danska statin, og

tað kann ikki siggjast burtur frá, at ein partur av oljuinntøkunum verður brúktur at afturgjalda skuld við stjórnin bað um - og fekk henda møguleika nevndar í avtali millum landsstýrið og stjórnina frá 12. oktober 1993, har sagt varð í pkt. d í protokollatinum:

»Ifølge pkt. 6 i »Aftale mellem regeringen og Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden af 22. december 1992« vil eventuelle indtægter fra fremtidig råstofudvinding udløse forhandlinger om nedsættelse af statens tilskud til Færøerne. Det er herudover regeringens hensigt, at en del af disse indtægter skal medgå til at nedbringe eventuel udestående restgæld på statslån...«

4) Roknast má við sum givið, at ein stórir partur av inntøkunum má plasera uttanlands. Tað er neyðugt beinanvegin at útvega sær kunneleika um, hvar hesin peningur kann plasera á tryggasta hátt.

Tað er umráðandi, at farið verður undir at leggja henda politikk til rættis alt fyri eitt. Í undirgrundarmálinum hevur yvirhøvur rátt semja millum teir politisku flokkarnar, og tað hevði verið Føroyum at gagni, um semja eisini fekkst um hetta.

